

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Β' Λυκείου

ΟΝΟΜΑ: _____

Βαθμός

ΗΜ/ΝΙΑ: Σάββατο, 14 / 10 / 2023

ΤΜΗΜΑ: _____

%

Διδαγμένο Κείμενο • Αριστοτέλους, *Μετά τα φυσικά*, Α 2, 98b12-28.

Διά γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ πρόχειρα τῶν ἀτόπων θαυμάσαντες, εἶτα κατὰ μικρὸν οὕτω προϊόντες καὶ περὶ τῶν μειζόνων διαπορήσαντες, οἷον περὶ τε τῶν τῆς σελήνης παθημάτων καὶ τῶν περὶ τὸν ἥλιον καὶ τὰ ἄστρα καὶ περὶ τῆς τοῦ παντός γενέσεως. Ὁ δ' ἀπορῶν καὶ θαυμάζων οἶεται ἀγνοεῖν (διὸ καὶ ὁ φιλόμυθος φιλόσοφος πῶς ἐστίν· ὁ γὰρ μῦθος σύγκειται ἐκ θαυμασιῶν)· ὥστ' εἶπερ διὰ τὸ φεύγειν τὴν ἀγνοίαν ἐφιλοσόφησαν, φανερὸν ὅτι διὰ τὸ εἰδέναι τὸ ἐπίστασθαι ἐδίωκον καὶ οὐ χρήσεώς τινος ἕνεκεν. Μαρτυρεῖ δὲ αὐτὸ τὸ συμβεβηκός· σχεδὸν γὰρ πάντων ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν πρὸς ῥαστώνην καὶ διαγωγὴν ἢ τοιαύτη φρόνησις ἤρξατο ζητεῖσθαι. Δῆλον οὖν ὡς δι' οὐδεμίαν αὐτὴν ζητοῦμεν χρεῖαν ἐτέραν, ἀλλ' ὥσπερ ἄνθρωπος, φαμέν, ἐλευθερός ὁ αὐτοῦ ἕνεκα καὶ μὴ ἄλλου ὦν, οὕτω καὶ αὐτὴν ὡς μόνην οὔσαν ἐλευθέραν τῶν ἐπιστημῶν· μόνη γὰρ αὕτη αὐτῆς ἕνεκὲν ἐστίν.

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, τη λέξη *Σωστό*, αν είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν είναι λανθασμένη, με βάση το περιεχόμενο του παραπάνω αποσπάσματος.

1. Οι ἄνθρωποι ἀρχισαν να φιλοσοφούν επειδή ἀπορούσαν για πολύ σημαντικά πράγματα.
2. Οι ἄνθρωποι ἀρχικά ἀπορούσαν για τα παράξενα της καθημερινής ζωής.
3. Αυτός που ἀπορεῖ συνειδητοποιεῖ τὴν ἀγνοιά του.
4. Οι ἄνθρωποι φιλοσόφησαν για να ἀπαλλαγούν ἀπὸ τὴν ἀγνοιά τους.
5. Η φιλοσοφία εἶναι χρήσιμη στην καθημερινή ζωή των ἀνθρώπων.

Μονάδες 10

B1. Να ἀναλύσετε τὴν ἀποψη του Αριστοτέλη «Διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο φιλοσοφεῖν» σχετικά με τις ἀπαρχές του φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ. Μονάδες 10

B2.α. Γιατί ο φιλόμυθος εἶναι κατὰ κάποιον τρόπο και φιλόσοφος, κατὰ τον Αριστοτέλη; (6 μονάδες)
β. Να ἀναφέρετε ποια σημασία ἔχουν οὐ μῦθοι του Αἰσώπου σύμφωνα με τὸ παρακάτω κείμενο και πῶς μποροῦν να αξιοποιηθοῦν (2 μονάδες).

[...] Οἱ ἥρωες των Αἰσώπειων μύθων ἀπὸ κάπου ξεκινοῦν, κάτι ψάχνουν και κάπου θέλουν να φτάσουν. Ἐτσι και στην πραγματική ζωή, οὐ περισσότεροι ψάχνουν για τὸ νόημα της ζωής, αὐτό που θα τους δίνει δύναμη να συνεχίζουν κάθε φορά τις προσπάθειές τους για να πετύχουν τὸ στόχο τους.
[...] Μέσα ἀπὸ τὴν πλοκή του κάθε μύθου και στο πῶς αὐτός ξετυλίγεται, ο ἀναγνώστης μπορεῖ να βρεῖ κάποια λύση για να διευθετήσῃ κάποια θέματα που τον ἀπασχολοῦν. Οὐ μῦθοι του Αἰσώπου αποτελοῦν ἀστεῖρευτη πηγή ἀπὸ εἰκόνες, σύμβολα, και ἀλληγορίες που πάντα καταλήγουν σε ἕνα ἠθικό δίδαγμα.

Σ. Κωνσταντίνου Αὐγερινάκου, *Η ἠθική διάσταση των μύθων του Αἰσώπου στη διδακτική πράξη*
Διατμηματικό Πρόγρ. Μ.Σ., Παιδαγωγικά μέσω Καινοτόμων Προσεγγίσεων, Τεχνολογίες & Εκπαίδευση
Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις, τη λέξη *Σωστό*, αν είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν είναι λανθασμένη.

α. Ο Αριστοτέλης υποστήριζε με πικρία ότι κανείς δεν γίνεται γιατρός διαβάζοντας μόνο βιβλία.

β. Ο Αριστοτέλης έφτασε στην Αθήνα για να σπουδάσει στην Ακαδημία σε ηλικία 21 ετών.

γ. Ο *Περίπατος* ήταν ένα δημόσιο γυμναστήριο στον Λυκαβηττό όπου δίδασκαν συνήθως ρήτορες και σοφιστές.

δ. Τη δεύτερη φορά που έζησε ο Αριστοτέλης στην Αθήνα αφοσιώθηκε απερίσπαστος στη συγγραφική δραστηριότητα.

ε. Η κατηγορία εις βάρος του Αριστοτέλη για ασέβεια βασίστηκε στο γεγονός ότι είχε γράψει έναν παίαννα, είδος ποιήματος που τιμούσε το θεό Ερμή.

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε δύο παράγωγα (απλά ή σύνθετα) στη νέα ελληνική για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: *ήρξαντο, γενέσεως, άγνοειν, εφίλοσόφησαν, χρήσεως*. Μονάδες 10

Αδίδακτο Θέμα • Λυκούργου, Κατά Λεωκράτους υπόθεσις, fragmenta: 5, 8, & 10.

Ο δήμος της Αθήνας είχε εκδώσει ψήφισμα το οποίο όριζε ως ενόχους προδοσίας όσους Αθηναίους θα εγκατέλειπαν την πόλη μετά την ήττα στη Χαιρώνεια (338 π.Χ.). Ο Λυκούργος, εισηγείται εισαγγελίαν προδοσίας εναντίον του Λεωκράτη, που πρόλαβε να καταφύγει στη Ρόδο κάποιες ώρες πριν από την ψήφισή του. Διαφορώντας για την κακή εικόνα που έχουν οι Αθηναίοι για τους δημόσιους κατηγορούς, ο ρήτορας θα φέρει σε πέρας το έργο του, στηρίζοντας το κατηγορητήριο στη γενική αντίληψη για την ορθή συμπεριφορά και τα καθήκοντα ενός πολίτη και πραγματευόμενος το ζήτημα από την ηθική πλευρά του.

[5] Ἐγὼ δ', ὦ Ἀθηναῖοι, εἰδῶς¹ Λεωκράτην φυγόντα μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν δύναμιν, ἅπασιν δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἔνοχον ὄντα, ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν² ἐποιησάμην, οὔτε δι' ἔχθραν οὐδεμίαν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἦντινοῦν τοῦτον τὸν ἀγῶνα προελόμενος, ἀλλ' αἰσχροὺν εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν εἰς τὴν ἀγορᾶν ἐμβάλλοντα καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα, τῆς τε πατρίδος ὄνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγενημένον. [...]

[8] Οὕτω γάρ ἐστι δεινὸν τὸ γεγενημένον ἀδίκημα καὶ τηλικούτον ἔχει τὸ μέγεθος, ὥστε μῆτε κατηγορίαν μῆτε τιμωρίαν ἐνδέχεσθαι εὐρεῖν ἀξίαν³ μῆτ' ἐν τοῖς νόμοις ὠρίσθαι τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ἀμαρτημάτων. Τί γὰρ χρή παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα⁴ δὲ τοῖς πατρῷοις ἱεροῖς, ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θήκας⁵, ἅπασαν δὲ τὴν χώραν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παραδόντα; Τὸ μὲν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμημάτων, θάνατος, ἀναγκαῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον⁶, ἔλαττον δὲ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων καθέστηκε. [...]

[10] εὖ δ' ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε. Δύο γὰρ ἐστὶ τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἢ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία, καὶ ἢ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεὰ · πρὸς ἑκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσι. Διὸ δεῖ, ὦ ἄνδρες, προσέχειν τούτῳ τῷ ἀγῶνι καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου. [...] περὶ δὲ τούτου ὅτι ἂν βουλευσῆσθε, παρὰ πᾶσιν τοῖς Ἑλλήσιν ἔσται λόγος [...]

Λεξιλόγιο:

1. εἰδῶς < οἶδα = γνωρίζω.

2. εἰσαγγελία = μήνυση.

3. μῆτε κατηγορίαν μῆτε τιμωρίαν ἐνδέχεσθαι εὐρεῖν ἀξίαν = οὔτε εἶναι δυνατό να προτείνω / να βρω αντάξια κατηγορία ἢ ποινή,

4. βοηθήσαντα < βοηθώ = (εδώ) υπερασπίζω.
5. τὰς θήκας = τους τάφους.
6. ἀναγκαῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον = αν και ορίζεται από τους νόμους ως η μεγαλύτερη τιμωρία,

Γ1. Να μεταφράσετε από το παραπάνω κείμενο το απόσπασμα «Οὕτω γάρ ἐστι ... ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε.», από τις §§ 8-10. Μονάδες 20

Γ2.α. Για ποιους λόγους θα πρέπει οι δικαστές να δίνουν βαρύτητα στην παρούσα δίκη (προσέχειν τούτω τῷ ἀγῶνι) και τη διασφάλιση της δικαιοσύνης με την απόφαση τους (καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου); [§10]

Γ2.β. Να ξαναγράψετε στο τετράδιό την πρόταση που ακολουθεί, επιλέγοντας τη σωστή από τις προτεινόμενες απαντήσεις:

- Ο Λυκούργος, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην § 5,.....
α. είδε σε μια περίπτωση το Λεωκράτη να εγκαταλείπει τους συμπολίτες του.
β. είχε κάποιες προσωπικές διαφορές με το Λεωκράτη.
γ. θεωρεί ντροπιαστικό να συμμετέχει ο Λεωκράτης στις θυσίες στην πόλη. Μονάδες 10

Γ3.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- ἐστι: το β' και γ' ενικό της Προστακτικής του Ενεστώτα.
- τῶν προγόνων: τη δοτική του ενικού αριθμού.
- τὰς θήκας: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού.
- πολίτας: την κλητική και τους δυο αριθμούς.

Γ3.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω συνεκφορές του κειμένου:

- ἀξίαν τιμωρίαν : τη γενική του πληθυντικού αριθμού.
- ὑποχείριον χώραν : την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού. Μονάδες 10

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους όρους που έχουν σημειωθεί στο κείμενο:

- φυγόντα
- αἰσχροὺς εἶναι
- ἐνδέχεσθαι
- παθεῖν

Γ4.β. Να αναφέρετε ονομαστικά τα είδη του ἄν. Να αναγνωρίσετε το είδος του ἄν στην παρακάτω φράση, δικαιολογώντας την άποψή σας:

— «περὶ δὲ τούτου ὅ,τι ἄν βουλευόσησθε, παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν ἔσται λόγος»

Γ4.γ. Να καταγράψετε τρεις (3) συντακτικές χρήσεις / λειτουργίες που επιτελεί η λέξη ὡς στον αρχαίο λόγο. Μονάδες 10

Ευχόμαστε Επιτυχία! ἝΡΡΩΣΘΕ